

1639

מ.א.

התאחדות
העובדים

פרוטוקול מס' 96/ב
משיבת ועדה הכספית
מיום ג' כ"ד אדר ב' תשי"ז - 27.3.57
בשעה 08.30.

הי"ת פ"ר:

חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- א. בהיר
- י. בדר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- מ. חזני
- י. ספיר
- י. קרצמן
- י. פורדר
- ח. רובין
- ש. שורש

מוזמנים:

- מר עילם - המנהל הכללי של משרד העבודה
- מר בן-דרור - מטעם האוצר
- י. וינר - מטעם האוצר.

סדר-היום:

- א. סקירת מר עילם על תקציב משרד העבודה;
- ב. חוק תקציב הביניים לשנת 1957/58.
- ג. *מקצת המצב האקונומי*
- ד. *המצב הכלכלי*

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
נשמר עתה חשובות מר עילם על שאלות חברי הועדה לתקציב

משרד העבודה.

מר עילם:

הערה אחרונה - ואותה אני אומר על פי הזכרון - ביחס לחנוך המקצועי. נשאלה שאלה, מדוע אין נזקקים בסטפנדיות ויתר ההנחות בשטח החנוך המקצועי לשיטת ההלוואות? בודאי שמו לב חברי הועדה לכמה הערות של מבקר המדינה, שאנו איננו גובים את הכספים כהלכה. כל מה שניתן לאדם, פרט להדרכה מקצועית, לצורך קיומו ניתן לו בהלוואה. והמושג הלוואה הכזיב באחוזים גבוהים מאד. במידה שהלימוד הוא קצר, אדם המתחיל בהלוואה שקבל לצורך קיומו, יהיה בכוחו עם כניסתו לעבודה, לשלם הלוואה זו.

אולם לאחר שהוברר שהלמוד המקצועי מוכרח להשתרע על תקופת זמן ארוכה יותר - 12-8-6-4 חדשים, ואדם יכול בדרך זו להתחיל ל-300-500-800 לירות, אין כל טיכוי לגבות מאיש כזה הלוואה בסכומים כאלה. כלומר, ההלוואות הופכות למשהו פיקטיבי, כפי שהתקבל במציאות. לאחר ששקבלנו את הענין ראינו הכרח להפוך את העזרה ללומד לקיומו להענקה, פרט לאותם אנשים הלומדים מקצוע במפעל והלימוד הוא קצר. אז הוא יכול תוך כדי עבודתו לשלם את הענקה.

אנו מחשיבים מאד לימוד מקצוע לעולים החדשים מאוצות המזרח, המהווים את הקדר המכריע של חטרי המקצוע ומהווים את הגורם המכריע בין דורשי העבודה והמובטלים. במידה ואנו מעבירים אותם מהקטגוריה של פועלים חטרי מקצוע לפועלים מקצועיים, לא רק שמשחנה מצבם אלא משחנה מערך העבודה הכללי בארץ. והללו, לא היתה להם כל נטיה ללמוד מקצוע בחנאים קשים יותר מאשר בשוק העבודה הרגיל.

מכל הסיבות הללו החלטנו להפוך את המושג הלוואה למושג של תמיכה. אינני אומר שזה יהיה לנצח. יכול להיות שבמשך השנים, עם רבוי עולים בעלי מנטליות אחרות, אפשר יהיה לחזור לשיטת הלוואות. מכל מקום בשלב זה של העליה, אנו רואים זאת כמחוייב המציאות שזו לא תהיה הלוואה אלא הענקה.

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לטעיף הבא בסדר היום - חתם תקציב הביניים.

י. בדר: אני מבקש להעיר מספר הערות לתקציב משרד העבודה.

היו"ר י. גורי: במידה ויהיה צורך, נשוב לתקציב משרד העבודה. עתה אנו עוברים לחוק תקציב הביניים לשנת 1957/58.

ב. חוק תקציב הביניים לשנת 1957/58 (תשי"ז 1957).

י. בדר: אני רוצה להתייחס לטעיף 1 של החוק, שלדעתי אינו משרד את מטרותיו, כיוון שועדת הכספים והכנסת לא יטפיקו לסיים את הדיון בתקציב השנתי במשך 14 יום.

אין יעילות ואין תועלת במספר תקציבי ביניים. ברור שתקציב ביניים הוא תקציב הבא למלא חלל ריק בין הרגע שבו חדל לפעול תקציב שנתי אחד ובין הרגע בו יתחיל לפעול תקציב חדש. כאשר קובעים תקציב ביניים יש לקחת בחשבון מהו הזמן הדרוש לעיבוד התקציב השנתי הבא. ולדעתי, הזמן הדרוש לעיבוד תקציב שנתי (פירוש הדבר הזמן בו יהיה דרוש תקציב הביניים) אינו 14 יום. כמובן אפשר להחליט על כל דבר במהירות, בלי דיון, בלי שמירה על זכויות המיעוט, על ידי סלוף אופיו של הפרלמנט. אם זו הכוונה, שוב אין צורך בתקציב ביניים, אלא אפשר להביא מחר תקציב שנתי חדש לכנסת.

אני חוזר ואומר, טעיף 1 אינו משרת את מטרותיו, כי אי אפשר יהיה לסיים את הדיון בתקציב ב-14 יום. דיון ראוי לשמו בתקציב ידרוש זמן רב יותר מ-14 יום.

מאידך גיטא, אם הכוונה היא ל-14 יום יש לי ספקות רבות אם הסכום הזה אינו מוגזם, מיקר לפי חלוקתו, ואגיד מדוע.

היו"ר י. גורי: עכשו אתה נכנס לדיון לגופו של ענין. תחילה אמרת שטעיף זה אינו משרת את המטרה, וכדי לשרת את המטרה יש צורך בתקציב ביניים לתקופה ארוכה יותר. אם דעתך תתקבל על דעת הועדה, כל הדיון על הסכום יהיה מתוך אספקט אחר. לכן אין תועלת בכניסה לדיון על הסכום. הייתי מבקש שתגיד לאיזו תקופה אתה מציע לקבוע תקציב ביניים.

י. בדר: אני מציע הצעתי זו בסוף הדיון.

י. ספיר:

אני רוצה לפנות באפיל אל חברי הועדה לשנות מועד

תקציב הביניים, וכדי לעשות זאת אין צורך להחזיר את החוק לקריאה ראשונה בכנסת, אפשר להחליט פה בהסכמת הממשלה. אני יוצא מנקודת השקפה זו: כיוון דוש, דוש, ואנו ממילא לא נטיים את הדיון בתקציב עד ה-31 במרט. כל הבעיות שיכולות להתעורר סביב תקציב חלקי של חדשים וחצי חלות על תקציב ביניים לשבועיים. לעומת זאת, באשמת מי אינני יודע, קרה הדבר שהשנה יחול אחור באשור התקציב. כדי למנוע מצב של פניקס וימוחים קשים עם היו"ר וטענות ומענות על קפות וטתימת פה - מדוע לא יטכמו החברים, שבהסכמת הממשלה נשנה רק פסקה אחת, במקום שבועיים נחליט על חדשים. אם לא תטכמו לכך, אראה בזה נוקשות. אני מציע שהיו"ב ראש יתקשר עם הממשלה על דעת חברי הועדה כולם ויבקש מהממשלה להסכים לכך, שבהסכמה הודית פה אחד, נחליף את הפסקה הראשונה משבועיים לחדשים, ובהתאם לכך נקבע את הסכומים. וכאן אני מוכן לקבל כל הצעה של הממשלה. אם הממשלה תאמר שהיא צריכה להגדיל את הרזרבה לצורך זה ב-5 מליון לירות -ניחא. הפעם לא נעמוד על דקדוקי עניות, שנוכל לעמוד עליהם, אם פעם יוצע לאשר תקציב ולדון בו אחרי הפגרה.

אם לא תתקבל הצעה זו, אני אודיע לצבור שנאנטתי על פי הדבור, ולא אשתתף בישיבות הועדה ולא אמלא את חובתי, כי זה בלתי אפשרי לשבת 6 ימים בוועדת הכספים. אמנה אני מעריך מאד את כוח עבודתו של היושב ראש, שיושב 18 שעות ליום ללא ליאות. אבל, אדוני, לא כל אדם מסוגל למעמטה כזאת ולמתח כזה.

י. פורדר:

יש לי ספק רב אם אפשר לשנות את התאריך בחוק מבלי להחזירו לקריאה ראשונה בכנסת, כי פה עיקר תכנו של

החוק הוא התאריך.

אני מטכים עם מר ספיר בשתי נקודות. ראשית, אני מטכים אתו בהערכתו ליושב ראש הועדה; שנית, אני מטכים אתו שביום ששלי לא חשב הועדה.

לי נראה שבבקשתם של בדר וספיר יש דבר מה צודק, כי התפקיד העיקרי בדיון על התקציב הוא לבדוק כל ענין וענין מהתקציב. אולם הפעם סיבות העכוב אינן חלויות בממשלה. שר האוצר השתדל להביא השנה את התקציב במועד מתאים. אבל אינני יכול להסכים להארכת תקופת תקציב הביניים, כי למדתי לדעת שכל תקציב ארעי גורם להפרעות ותקלות בעבודות המטרדית, כי מחכים לתקציב החדש ועובדים במסגרת התקציב הקיים, וזה גורם להפרעות. דבר זה הוא בלתי אפשרי בשנה דינמית כשנה הזאת. ולכן אני בדעה, שאנו צריכים להוציא מהתקציב כמה קומפלפסים, למשל: שכונ, חברות ממשלתיות וכו', בהם נטפל אחרי הפגרה. על ידי כך אנו מספקים דרישתו של מר ספיר, ואיננו מעכבים הדיון בתקציב.

היו"ר ג. גורי:

אני רוצה להביע דעתי כחבר הועדה.

אני מצטיף לדעתו של מר פורדר, שבהחלטה זו להכניס תקציב ביניים ל-14 יום היתה אימפליקציה מסויימת. המונעת כל אפשרות בוועדת הכספים - אם היא רוצה להיות נאמנה לרצונה של הכנסת - לשנות את התקופה לחדשים-שלושה חדשים. היתה לזה משמעות מסויימת ואיננו יכולים לפרט משמעות זו באופן חפשי. אם רוצים לשנות את המועד ולהאריך אותו לחדשים-שלושה, תהיה זו תביעה לגיטימית ביותר להחזיר את החוק לקריאה ראשונה בכנסת. אני חושב כי בטיטואציה אחרת מר בדר היה הראשון שהיה תובע זאת.

אולם פרט לנימוק הפורמלי יש גם נימוקים ענייניים. היו בירורים מסביב לנושא זה גם בנשיאות, ובבירורים אלה השתתף שר המשפטים המליצג את הממשלה בנשיאות הכנסת, אשר הביא בפני הנשיאות את הנימוקים

מדוע מעוניינת הממשלה שהדיון על התקציב יסתיים עד הראשון באפריל 1957. והוחלט כי ועדת הכספים תעשה כל מאמץ להביא את התקציב לאשור הכנסת עד תאריך זה, ובהתאם לכך נקבע לוח הזמנים.

נסיון תקציבי הביניים בשנים הקודמות היה נסיון לא טוב. הוא גרם להכבדות ולטיבוכים, וכולנו היינו מאוחדים בדעה שטוב לאשר תקציב לשנה תמימה, בייחוד בארץ כשלנו שאין בה יציבות מיוחדת במינה, והיא נתונה לתהליכים דינמיים של בנין ועשייה, ותהליכים אלה טבועים בחתם התקציב השנתי של המדינה. גורם זה של תקציב שנתי מכניס יתר יציבות, מאפשר לממשלה לתכנן עבודתה, בייחוד בתקציב הפיתוח. השנה ישנם צרכים מיוחדים המחייבים תכנית לקליטת העליה, לשכון ולתעסוקה. כיוון שהנסיון של תקציבי ביניים בעבר הוכיח שהדבר גורם להכבדות וטיבוכים עשינו כל שנה מאמץ בכדי לאשר תקציב שנתי, והפעם יותר מאשר בשנים הקודמות. נימוקיה אלה בעינם עומדים.

מר ספיר הציע הצעה אחרת, ויש טעם להצעתו. הוא הציע להתקין סדר אחר לדיון בתקציב - אשור אומדן ההכנסות, ועל ידי כך מאפשרים לממשלה לעבוד, ובמשך 5-6 חדשים מקיימים דיון על המשרדים וכתום הדיון הזה חוזרים ומאשרים את התקציב. כרגע אינני מחווה דעתי על הצעה זו. יש טעמים לכאן ולכאן. אבל זו היתה הצעה אחרת לגמרי. היא אינה נוגעת לתקציב הביניים.

אני שולל דברי מר ספיר, שאנו עובדים מתוך פניקה. אין שום פניקה. וגם אותה מתיחות מעטה הקיימת בוועדה, אפשר היה לבטלה. נכון הוא שאנו עובדים מתוך מאמץ קשה. אני יכול להטיל על עצמי כל חומרה. זה ענייני. אבל שאני בתור יו"ר הוועדה צריך להטיל חומרות על אחרים ולהוסיף ישיבות ביום ששי - האמין לי שאינני מרגיש נוחיות יתרה בזה. אבל אמרתי ואני חוזר ואומר: אנו ממלאים את רצונה של הכנסת. כמובן שגם בווננאים כאלה צריך להתאמץ ככל האפשר שלא לקפח את הענין כשלעצמו, ואנו עושים את המאמץ הזה. גם חברי כנסת אחרים עובדים עכשו מתוך מאמץ, לא רק חברי ועדת הכספים.

אני מקבל את ברצון את הצעתו של מר פורדר. זוהי הצעה מתקבלת על הדעת, כאשר נגיע לנושא שכולנו נהיה מאוחדים בדעה שהוא מחייב דיון רחב יותר ויסודי יותר, נחליט לקיים דיון נוסף בנושא זה לאחר הפגרה.

מר קטרונ: אני רוצה לענות על שאלה שנשאלתי על ידי מר ספיר ומר פורדר ביחס לחוקיות שנוי התאריך והפיכת תקציב הביניים מתקציב ביניים ל בוועים לתקציב ביניים לקופה ארוכה יותר. אני הייתי שבע מאד אילו מישהו מחברי הוועדה היה מביא את השאלה בפני ועדת הכנסת. אני כשלעצמי אינני מוכן לטעון שזה נושא חדש. והטיבה היא פשוטה - עד עכשו ועדת הכנסת נהגה להכריע בשאלות אלו מבחינה פורמלית גרידא. לאחר הנימוקים שהביא יו"ר הוועדה היה צריך יותר אם מישהו מחברי הוועדה היה מעורר את השאלה בפני ועדת הכנסת.

היו"ר י. גורי: לפי עניות דעתי, צריך לעורר את השאלה בפני הכנסת ולא בפני ועדת הכנסת.

י. ספיר: אשר לכנסת, אני מוכן לקבוע, מאחר שגם אני מכיר את הכנסת, - בודאות מוחלטת, שאילו היתה הממשלה מגישה הצעת חוק תקציב ביניים לחדשים, הכנסת היתה מקבלת אותה, וזה היה מחייב את ועדת הכספים לנהוג לפי רצון הכנסת. במלים אחרות, חברי הכנסת שהצביעו בעד הצעה זו, לא היה להם ענין מיוחד להצביע דוקא בעד שבועים.

היו"ר י. גורי: אבל היה להם ענין להענות לבקשת הממשלה.

י. ספיר: לכן כלום הכתובת בשבילי אינה הכנסת אלא הממשלה. ובמידה שהממשלה מסכימה - ומבחינה תחוקתית אין קושי לעשות זאת - אין צורך להטריד את הכנסת, ואני מבטיח לכם שכל חברי הכנסת יקבלו ברצון הצעה זו להאריך תקופת תקציב הביניים.

מר גורי אמר שהיה לנו נסיון מר עם תקציבי ביניים בעבר. אני מסכים, אבל בהבדל אחד, ב-1950/51 הוגש תקציב ביניים ל-3 חדשים ושוב הוארך ל-3 חדשים, מבלי שהונח לפני הכנסת תקציב שנתי. היום המצב הוא אחר לגמרי. הממשלה הניחה תקציב שלם. ולא זו בלבד, אלא שאגב הדיון על התקציב היא שנתה אותו. מכל מקום, כוונתי היא להציל את הדיון בתקציב ולא את התקציב.

י. פורדר: אינני מקבל את דעתו של מר קטרוך. עם כל הכבוד לוועדת הכספים וחטיבותה, אין היא רשאית לשנות את תכנון העיקרי של החוק.

ועתה, אגיד מדוע אינני מקבל הצעת מר ספיר. את הוא מציע שנקבל בחור בטיס את התקציב החדש, אינני רוצה בזה, כי אני אינני מוכן למסור את התקציב החדש, בלי בדיקה מספקת, לאכטקוטיבה. אני מציע לקבל את התקציב ולאפשר למשרדים לעבוד. אבל יחד עם זאת אני מציע שנחליט, כי בנושאים מסויימים נקיים דיון ממצה לאחר הפגרה.

י. בדר: אני מצטרף להצעת מר ספיר להאריך את מועד תקציב הביניים לחדשיים וחצי. את יש דעה שלועדה אין סמכות לשנות את המועד, אני מציע שנלך לוועדת הכנסת.

(המשך הישיבה רשמה אד)

ג. דבר:

בתקנון נקבע, שגם הופיעה בוועדה סוועדות הכנסת הצעה, ובשמה טענה שהצעה זו היא בבחינת נושא חדש - יש להעביר את הענין לוועדת הכנסת. שטענו כגון טענה שהצעה זו היא נושא חדש, וחובתנו איפוא לברר זאת עכשיו, כי אסור לנו להביא לכנסת הצעה שהיא בבחינת נושא חדש אפילו בתור המתייגות כיוון שאין מקום לדיון בכנסת אם זה נושא חדש אם לאו.

אני מציע שכולנו נטכיים כגון שאין זה נושא חדש, וגם נטכיים לכך - יהיה על נושא זה דיון בכנסת. אז לא בעמוד מצב לפיו יו"ר הוועדה או חבר-הכנסת פורדר, גין שאר טענותיהם מדוע אין לקבל את הצעת המיעוט, ישמיעו בלפון שזה נושא חדש.

הצעת הרמטכ"ל היא לחברים שעוררו את הבעיה של נושא חדש שהם יותרו בתופן סופי על נקודה זו.

היו"ר י. גורי:

חבר-הכנסת פורדר אמר, שמילו בתקבלה החלטה בוועדה שהתקציב איננו לשבועיים בלבד לחדשיים, כי את היה טוען שזה נושא חדש. עדיין לא ברור שום דבר, ולפני כך אני מוטר שזו ביצה שלא נולדה. זו היתה אזהרה בלבד, אשר סביבה התפתח ויכוח. הוועדה לא אמרה את דעתה אם היא טשנה את התאריך.

אני נחטל לעצמי זכות כיו"ר שלא לתת להמשיך בוויכוח זה. אני רוצה לדעת מהי דעת הוועדה.

ג. דבר:

הבעיה של נושא חדש קיימת לא רק כאשר הוועדה מקבלת החלטה, אלא גם כאשר נשמעת הצעה מיזו שהיא.

תקציב ביניים דרוש כאשר אין דרך ואין אפשרות, בגלל מיזו סיבה שהיא, לקבל תקציב שנתי בדרך הרגילה. אם יש כוונה לקיים דיון על התקציב, אזי דרוש תקציב ביניים לתקופה יותר ארוכה. יש דרך אחת - להסוות את העובדה שאין דיון בכנסת על התקציב ולעשות רושם כי מתקיים דיון כזה. את הדרך המפורסמת הזו אני שולל. אם רוצים אתם לקבל את התקציב ללא דיון - תחליטו על כך בכנות. לפה איפוא הצביעות הזו כלפי עם ועדה? לכך איננו מסכימים.

ד"ר קיטרנו:

אם חבר ועדה מציע הצעה, שלפי דעת אחד מחברי הוועדה או יותר חורגת מהנושא, בוצר קפאון שהוא צריך לפצות את פתרוננו בוועדת הכנסת. אין כל חשיבות לכך מה היא דעת רוב הוועדה או המיעוט. כל השאלות המפורסמות אינן מתעוררות בתעוררה רק שאלה אחת - אם ההצעה שהוצעה על-ידי חבר-כנסת מסוים-ונסקרה זה ההצעה שהועלתה על-ידי חבר-הכנסת ספיר - האם אפשר לדון עליה אם לאו. אם אחד מחברי הוועדה מוסר שהצעה זו חורגת מהנושא - רק ועדת הכנסת יכולה להחליט על כך.

ג. פורדר:

אני רק העליתי רעיון אבל לא ערערתי על כך.

היו"ר י. גורי:

אף אחד איננו מציע או טוען שזה נושא חדש.

ד"ר קיטרנו:

בתקנון כתוב: "אולם משמעותה שאלה אם התיקון הוא לעצם הנושא..."

ג. מהיר:

הכנסת יוצאת לפגרה ותחזור לעבודה הרגילה
באמצע חודש מאי. מני מתנגד לכך שוועדת
הכספים תקיים דיונים על התקציב בזמן הפגרה. עם חידוש עבודתה של
הכנסת אפשר יהיה להוכיח באותה צורה שהזמן איננו מטפיק כדי להשלים
את העבודה ולהכין את התקציב לקריאה שניה ושלישית בכנסת. על כן
יש דרך אחת כדי שיהיה תקציב לפדינה והיא - קביעת תאריך, תאריך אשר
יחייב את ועדת הכספים.

תקציב ביניים לשלושה חודשים יהווה פגיעה
חסורה לפחות בשלושה דברים - בעניני טיכון, תעסוקה וקליטה. מני
מבקש שיפוג לחזור לנושא שעוסד עכשיו בפני הוועדה ולמחר תקציב
ביניים עד 14 במרץ, ולאחר מכן לעבור לדיון על התקציב הסופי
לפנינו.

הי"ר י. גורי:

עפר מני לרגלי התקנון, מולט מני לא משעבד
את מצפוני והגיוני לאות הטתה, שמפרשים אותה
כפי שמפרשים. מני את הסכמתי לכך לא מתן, ומציע זאת גם לחברי הוועדה
שלא לתת הסכמתם לפירוש המחבל בעבודת הכנסת. בתקנון נאמר: ...
חבר ועדה גם רשמי להציע תיקון או שינוי או תוספת בנוגע למיזה ענין;
מולט גם מתעוררת השאלה - האם התיקון הוא לעצם הנושא או לאו, מועבר
הענין לוועדה הכנסת, וזו תחליט אם ההצעה נוגעת לעצם הנושא והוועדה
רשאית לדון בה... "הויכוח הוא איפוא על הפירוש של שתי הסלים
"מתעוררת השאלה". יש מוסרים שהדבר מתייחס למשפט של חבר-הכנסת
פורדר שמר כי הוא הושב שהצעתו של חבר-הכנסת ספיר זה נושא חדש,
ויש המוסרים שיש להמתין ולראות מה תהיה התוצאה של ההצעה, ואם יוחלט
עליה - הולכים לוועדת הכנסת.

מני דוחה את הפירוש הזה של מלה המוסרים
ש"מתעוררת השאלה" פירושו, שכאשר משהו משפיע "מולי זה נושא חדש"
או "שם זה נושא חדש" - מועבר הענין לוועדת הכנסת. ההגיון מחייב
שהפירוש הזה עלול לשתק את כל העבודה של הסוכנה הפרלמנטרית במצבים
המסורים ביותר. והנה לפנינו דוגמה טובהקת לכך, כי סחר הוא התאריך
המחרון שאפשר להביא לכנסת את תקציב הביניים. פירוש זה הוא איפוא
בניגוד להגיוני ומצפוני.

מני מציע לחברי הוועדה לקבל את הפירוש
שלי, ואם נצטרך לעמוד בדיון על כך - בעמוד בו.

י. בר:

כוונתי היתה פשוטה - לשמוע מחבר-הכנסת פורדר
ומחר גורי, יו"ר הוועדה, יהודעה סופית שהם
אינם רוצים בהצעה זו נושא חדש.

הי"ר י. גורי:

לי קל להשיב על כך, כי בשבילי אין זה
נושא חדש. אותי הצד הפורמלי איננו מעניין.

ז. סוזניץ:

להודעתו של חבר-הכנסת פורדר לא יכולים
לתת פירוש אחר, מלה שהתעוררה כאן השאלה של
נושא חדש.

למעשה לא התפוזרתי היא היא הצריכה להילחם את
מלחמת תקציב הביניים. אם מני מטיילי את הפירור ומקבלים תקציב ביניים
והולכים לסיים את העבודה לפי התכנית, אזי רצוני לשאול את מני
וכעיקר את יו"ר הוועדה: איך מתכוונים לסיים את העבודה, האם חושבים
לסיימה בדרך שהיתה מקובלת עד כה במשך השנים, באותה מתכונת? האם
יו"ר הוועדה לא יפגע בזכויות חברי הוועדה ולא ישנה את הסדר המקובל?
אם מני מקבלים עתה תקציב ביניים לטובועיים, חובתנו לברר את השאלה:
איך נוכל לסיים את הדיון ובמילוי תנאים?

היו"ר י. גורלי:

למשלה זו אין כל קשר לענין בו אנו עוסקים.
אני מתן לך תשובה כיצד אני חושב לסיים
את העבודה, אבל רק לאחר שוסיים את הדיון על תקציב הביניים. נאספעה
לתשובה שתכונן רצוני לוטר, שאני מתכוון לקיים את הדיון בתנאים
אנושיים, במידה והדבר תלוי בי. אם תהיה הדדיות - יש אפשרות לסיים
את הדיון בתנאים אנושיים.

ג. סנוואליב:

אני חומר שיש קשר בין הדברים, וקשר ישיר.
אבל אם אתה פנתק את התשובה טובב לתדע,
אנני כחבר הוועדה לא מותר על שום זכות שלי, אתבע אפשרות פלמה
להציג שאלות, אתבע לקיים את הדיון בתנאים אנושיים והגיוניים, כפי
שהיה מקובל, ולא מסכים לקיום ישיבות בלילות ובמימי שני.

י. פורדור:

ברגע זה יש בסיון לטכנן את עבודה הכנסלה.
אם לא נקבל את תקציב הביניים - נעמוד בלי
בסיס ליגלי להוצאת כספים. לזה לא אוכל להסכים. אני מציע שיפוג
את האצעות הבאות: 1) להתחיל מיד בדיון על תקציב הביניים; 2) להזמין
מיד את נציגי המשלה, כי אני נוען שהנחתו של חבר-הכנסת ספיר שהמשלה
סוכנה להסכים להארכה מיינה קיימת. אני מבקש שנסטע באופן פורמלי
שה היא עמדת המשלה בנדון.

מר בן-דורון:

כאשר הוועדה דנה על תקציב הביניים מסבע
הדברים שהיה רוצה לפניה את הסעיפים
הראשיים - סעיפי שיכון, תעסוקה וכדומה. אנו חשבנו לעשות תקציב
ביניים על-סמך הצעת התקציב המתוקנת לשנת 1957/58. כאשר נכנסים
לפרטי הפרטים של התקציב שמתבר, שגם במשרדים שלא חלו בהם שינויים -
ישנם שינויים פנימיים. הבעיה הזו מסרבלת ביותר את העבודה, אם רוצים
לעוד לפי תכנית שנקבעה לשנת 1957/58 ולא להאריך את שנת 1956/57.

המשלה מבקשת שיפוג את העבודה
תוך שבועיים בגלל קשיים בדיניסטרטיביים ותכנוניים וכן בקשר לסדרי
עבודה תקינה.

י. בדר:

לדור העבודה שחבר הוועדה פורדור לא חזר
מהודעתו, כי במקרה שתקבל הצעתו של חבר-
הכנסת ספיר הוא יעודר את הבעיה של נושא חדש - הרי סמוך שאיפה
לפנוע את העלאת הבעיה הזו במאורח בדיעבד - הנני מעודר באופן פורמלי
את הבעיה של נושא חדש לגבי הצעתו של חבר-הכנסת ספיר ומבקש להעביר את
הדיון לוועדת הכנסת.

היו"ר י. גורלי:

אפטיק את הדיון רק אם תבוג הצעה להפטיקו
ורוב הוועדה יתמוך בהצעה כזו.

א. הרצפלד:

היתה הצעה של חבר-הכנסת ספיר לתקציב
ביניים לחדשיים. אני מציע להעמיד הצעה
זו להצבעה, ואם היא מתקבל - נחזור להודעתו של חבר-הכנסת בדר.

י. ספיר:

אין מי שמציע להפטיק את הדיון. חבר-
הכנסת בדר הציע הצעה, ואני מבקש להצביע
עליה. אם הצעתו של חבר-הכנסת בדר לא תועמד להצבעה - מציע להפטיק
את הדיון.

היו"ר י. גורי:
מי בעד הצעתו של חבר-הכנסת בדר-אשר
אמר כי במקרה ותקבל הצעתו של חבר-הכנסת
ספיר - הוא יראה בזה נושא חדש.

י. ספיר:
אני מבקש להצביע את הצעתו של חבר-הכנסת
בדר כפי שנוסחה על-ידו ולא לפי הפירוש
של יו"ר הוועדה.

ח. רובין:
את חבר-הכנסת פורדר איננו מעורר את השאלה
לפני ההצבעה הרי אין לה משקל, כי הודעות
על נושא חדש אפשר להציע רק לפני ההצבעה.

י. בדר:
אני חוזר ומעורר באופן פורמלי את הענין
של נושא חדש ומבקש להצביע את השאלה לוועדת
הכנסת.

היו"ר י. גורי:
כיוון שאין תביעה להצביע על ההצעה וכן
אין הצעה להפסיק את הדיון, הרי אנו ממשיכים
בו. אנו נדון עתה בסעיף 1 של החוק.

י. ספיר:
מאחר והצעתה קרונית משולבת עם הסכום,
אני מבקש לדעת - מה יהיה הסכום הדרוש
בשביל תקופה של חדשיים, ומה יהיה הסכום הדרוש כרזרבה כדי לאפשר
לעשות אותם הסידורים בקשר לשיכון שהיו נעשים אילו היה מתאשר התקציב
כולו בשלב אחד?

מר בן-גוריון:
הסכום היחסי לגבי שנת 1957/58 הוא
פי ארבעה מהסכום שמופיע כאן. אשר לסכום
הרזרבה - הרי צריך לבחון את הדברים עם כל הגורמים.

י. ספיר:
מסתבר שנמשך השבועיים הללו אי אפשר יהיה
להתקשר מפילו על פרוטה אחת, כי אין
רזרבה בשביל הסכומים העיקריים. אני מציע שאפשר יהיה להתקשר בחוזים
על סכום של לפחות 8 מיליון. אני מציע שיפוצ רזרבה של 15 מיליון.

היו"ר י. גורי:
אנו נפסיק את הדיון בתקציב הביניים
ונעבור לדיון על התקציב הכללי, היות
ושר החקלאות הוזמן לישיבה זו כדי להשיב על שאלות.

המשך הדיון בתקציב לשנת 1957/58 - תשובות שר החקלאות

שר החקלאות ק. לרז:
אני רואה לי לחובה להודיע כי בתקציב
התעסוקה של 11 מיליון, יתכן שבחחום
של 1 מיליון נצטרך לעשות העברות מסעיף לסעיף כדי לבצע עבודות אחרות
של תעסוקה בחקלאות. על כך תבוא בעוד טועד הצעה לוועדת הכספים
של העברות מסעיף לסעיף, לפי החוק.

מד,

חבר-הכנסת הרצפלד שאל בנוגע לנזקי הכפור מדוע לא טיפלנו כמתן סכום מסויים לפיצויים. התקציב הונח על שולחן הכנסת לאחר שנתבררו נזקי הכפור בכמה משקים. אילו היה אפילו זמן מסטיק כדי להכביס הצעה, אינני יודע אם היינו עושים זאת. בדרך כלל ענה התקציב עד כה על נזקי טבע על-ידי מתן פיצויים בצורת הלוואה או הענקה, כאשר קיבל הדבר סמדים גדולים למדי, ולא כאשר הדבר נגע למספר מצומצם של משקים.

משרד החקלאות הכין הצעה בקשר להקמת קרן ביטוח מפני פגעי טבע. אנו נביא הצעה זו לוועדת השרים הכלכליים. מן ההכרח להקים קרן כזו שתוכל לפתור את הבעיה כאשר הנזק נגרם למשק אחד או למספר משקים מודדים. אי-אפשר להניח שקופת המדינה תצטרך כדי פעם נפעם לשלם את הפיצויים.

משרד החקלאות מטפל עתה בסידורים בנקאיים כדי לממש את הלוואות למשקים הנפגעים על-טנת שלא לגרום להסתבכות כספית חמורה במשקים. אני מקווה שנוכל לעשות את ההכרחי.

א. הרצפלד: אני מבקש שהשר יראה את הדבר כדחוף, כי יש משקים אשר גורלם קשור בכך.

שר החקלאות ק. לוז: חבר-הכנסת סוזאניב הציג שאלה בקשר לחומר הגלם לתעשיית הנייר. המכון לסיבים ומוצרי יער הגיע לתהליך המאפשר שימוש בקני תירס ואקליפטוס לתעשייה זו. המטחן המחקר טבוע עכשיו בארצות-הברית, ביוזמתו של בעל המפעל לנייר. יש סיכויים שהתירס ישמש חומר גלם לפאלפ, וזה פותח פתח לאפשרויות גדולות.

נשאלתי מהו מצבו של ענף הלול, ומה הם המסדים של יצוא הביצים, זהו ענף אשר חומר הגלם שלו במ ברובו המכריע מהולנד וצריך להקציב עבורו מטבע חוץ. משתקד סופק כל המספוא, בהתאם לגידול הענף. הגענו לעודפי ביצים, והמשבר נגרם בגלל עודפים אלה. הלול גדל לעלה מתצרוכת הארץ וגרם לירידת מחירים שהעמידה את כל הענף במימון שאלה מבחינה הרנטביליות. צי היצוא גדל במידה רבה השנה: יצאנו 23 מיליון ביצה לעומת 5 מיליון משתקד.

בוועדת השרים הכלכליים נתקיימו כמה דיונים בקשר לגורלו של ענף הלול. כל עוד לא היה ברור מצבנו מבחינת תקציב מטבע חוץ בקשר לאיזון במסוקציות והפסקת המענק - לא יכול היה שר האוצר להתחייב על הקצבת מטבע חוץ בשביל הלול בהיקפו הקיים. בינתיים הוקטן היקפו של הענף, הדגירה פחתה, ואני סבור שהשנה יש לנו צאצאי מיליון עופות פחות מאשר משתקד.

לאחרונה נתקבלה החלטה על הקצבת מטבע חוץ אשר מספק את צרכי ענף הלול, אפילו בהיקפו הקודם, ושתהיה התחייבות מצד המסווקים אשר יחייבו את בעלם הלולים ביצוא ביצים במכסה מסוימת של 60 - 40 מיליון.

ש. דיין: מסתבר שבעלי לולים שונים נאלצו לקנות את המספוא בשוק החפשי לא במחירים רשמיים.

שר החקלאות ק. לוז: המספוא התחלק השנה בהתאם לכמות הביצים שסופקה על-ידי כל מגדל משתקד. היות וידוע שחלק גדול מהמגלים לא המציאו את ביציהם לשוק הרשמי ומכרו אותן בשוק השחור - הרי אלה לא קיבלו עכשיו מספוא ונאלצו לפנות לשוק החפשי שם המחירים היו הרבה יותר גבוהים.

הוקמה ועדה המורכבת מנציגי משרד החקלאות, משרד האוצר ומשרד המסחר והתעשייה שהוטל עליה לעבד הצעה בקשר לאופן חלוקת המספוא. ביסוד לכך תשמש המספיקה הטמטית של ביצים בכל חודש. גולת הדברים אינם פשוטים כל עיקר, כי עלולה להיות קנוניה בין כגדולי העופו לבין המשווקים היות ואין עכשיו ביקורת על כמות הביצים המשווקת. הוועדה צריכה לחפש דרכים כיצד למנוע הברחת המספוא.

ז. סוגיית:

אני הצגתי שאלה בקשר לפיתוחו של הענף. כי הנה מדובר עתה על אפשרויות יצוא גדולות. הטענה היא שחשבון ההשקעות במסבוע חוץ ליבוא גרעינים בהשוואה למחיר שמקבלים עבור הביצים, שחשבון זה מראה על כדאיות. גם הדברים הללו נכונים הם - מה טובע בעד פיתוחו של הענף והרחבתו? אנו זקוקים עתה לטכונים גדולים כדי לפתור את בעיית המבטלה; באים אלינו עתה עולים אשר יכולים לעסוק בענף זה - מהי היפוא המניעה לפתח את הענף ולהרחיבו?

שר החקלאות ק. לונ:

במידה והלול הגיע לעודפים גדולים המעמידים במיטן שאלה את הרנטביליות של הענף - הרי המוצא הוא יצוא. הענין אינו פשוט כל עיקר. אמנם יש שוק גדול, אבל כיוון שזהו ענף שקל לפתחו, הרי השוק באנגליה כמעט נסגר בפנינו כי הם עצמם פיתחו את הענף. גם גרמניה החלה לפתח את ענף הלול. שווקים כמו - יוון, קפריסין, איטליה, דרום צרפת - אלה המבטיחים לנו יצוא רנטבילי, כי גם ההובלה לשם יותר זולה והם יותר רחוקים מהונלד ודנמרק. משווקים אלה ידינו היא על העליונה בכורשר ההתחרות. טובן ששוק זה הוא טובל, והוא איננו אותו שוק עצום של פמות מיליוני ביצים שקולטת אירופה המרכזית.

הסיכון הוא כטובן על-חשבון היצרנים.

יש פרטיית יצוא, אבל בעיית גידול ענף הלול היא על אחריותם. מסתבר שאין נכונות לקפוץ בבת-אחת ליצוא העולה בהרבה על זה שנקבתי כאן. הערך המוסף מגיע כאן ל- 35% - 30%. אבל אם המחיר יורד מפילו בחצי סנט, זה עלול לאכול את כל הרווח ואף לגרום הפסד במסבוע חוץ.

חבר-הכנסת סוזאייב שאל מה הם הטכונים

שהוקצבו לקונסולידציה. הטכונים הללו הוקצבו לטוב מסוים של משקים הנקראים "משקי ביטוס 1949". למשקים הללו נתנו ביטוס בשנת 1949 בעזרת הלוואות מהבנק ליצוא ויבוא. מתסבר עתה שהענין נעשה בחפזון, היות והמשקים הללו לא התבססו. נתנו להם בזמנו בציוד וכדומה הרבה נחות מפשר נותנים היום להתיישבות. הם היו מוכרחים להיכנס לחובות. למעשה מה שלא עשה תקציב ההתיישבות, עושים עתה בעזרת תקציב הפיתוח, היינו - משלימים להם במידה מסוימת את הביטוס. עושים זאת בשתי צורות: חלק זה סכום שניתן להם לקונברטיה של החובות, וחלק - להשלמת אותם ענפים קיימים שלא הגיעו לפיתוח כזה אשר יכול לקיים את המשק. הדבר מתבצע שלבים-שלבים. חלק מהמשקים כלל לא זכנס למעגל הזה של קונסולידציה. הדבר שונה בהתאם למצב המשק וחובותיו, והסכום איננו עולה על 400,000 ל"י למשק. לפעמים מסתפקים גם ב- 250,000 ל"י. משקים אחרים, אשר למרות הביטוס המועט הצליחו להתבסס - אינם זכנסים למעגל הזה.

י. ספיר:

מהו הקריטריון לטיפול במשק. האם נקודת המוצא היא מצב הביטוס או מצב החובות? האם נעשתה השוואה של משקים שונים, קבוצים או מושבים, אשר החלו בנותח צורה וקיבלו את אותו הביטוס מה מצבם כיום? תכנית זו מקיפה הרבה משקים והיא במסגרת של 7 מיליון ל"י. האם אפשר לקבל פירוט אשר יתן לנו מושגים עיקריים כמה קיבלו משקים אלה, מה החובות שהם חייבים ובחילוף תנאים ומהי התכנית לקונסולידציה. לאחר קבלת פרטים אלה מוכל לבוא ולהשמיע דברי ביקורת לגבי השיטה. אאצא

ש.ר. החקלאות ק. לונז:
 קיימת ועדה המנהלת את הכניית הקונסולידציה, שבראשה עומד מר גבתי, המנהל הכללי של משרד החקלאות. ועדה זו בוחנת את מצבו של כל מסק הן מבחינת הנתונים המספיקים והן מבחינת העומס ופרכי החובות. יש ניתוח מדויק של מצבו של כל מסק, ועל יסוד ניתוח זה קובעת הוועדה את הדרך וההכרעה. הקונסולידציה מתבצעת בתוסף הדרגתי. משתקד הופיע סכום של 2 מיליון בתקציב המדינה ו-2 מיליון בתקציב הסוכנות. ההסתדרות הקציבה 4 מיליון לסטרה זו.

י. ספיר:
 האם בתקציב 1956/57 הופיע הסכום תחת אותה כותרת?

ש.ר. החקלאות ק. לונז:
 בעת הדיון בכנסת נספר בפירוט שהסכום נועד לקונסולידציה.

מ. בוגרנוב:
 הכותרת היתה - השקעות בהון סניות של בנק החקלאות.

ז. טוויטיב:
 מהו הסכום הכולל לקונסולידציה?

ש.ר. החקלאות ק. לונז:
 הוועדה עוברת על כל מסק ומסק ובוחרת את מצבו. ביי-מספר לעשות תכנית כוללת לפני שיודעים את מצבם של המסקים.

י. ספיר:
 סכום זה יינתן למספר מסקים כדי להשלים את הביטוח שלהם. איזה חלק מהווים סכומים אלה מכלל החובות של מסקים אלה? האם אטעה בהערכתם את גומר, שזה מהווה שליש או 40% מכלל החובות?

ש.ר. החקלאות ק. לונז:
 חומר זה איננו לפני, אבל מוכל להמציאו לכם. מוכל להביא לוועדה חומר ופרטים לגבי אותם מסקים הקונסולידציה שלהם מתבצעת.

י. ספיר:
 האם ההלוואות הללו שיועדו לסוג מסוים של מסקים מתאריך מסוים של ביטוח?

ש.ר. החקלאות ק. לונז:
 הקונסולידציה הזו שייכת רק למסקים שהביטוח שלהם מתבצע ב-1949. מספר מסקי הביטוח מגיע ל-105. חלק מהם איננו נכלל במפעל זה, אשר יקיף ב-90 - 85 מסקים.

י. ספיר:
 אני מבקש לקבל חומר מפורט על מסקים הקיימים זה 12 שנה וחייבים סכומים של 7,000 ל"י ליחידה.

אין כל קשר בין המכון לסיבים ומוצרי יער לבין מחלקת הייעור. המכון זו מעגדה גדולה שלה מטרה של בחינת האפשרויות של שימוש תעשייתי בסיבים ומוצרי יער וכן שיפור הסיבים. למעשה המכון זה לא צריך היה להיות בתחום משרד החקלאות; מקומו הוא במכון וייצמן או בטכניון ואולי במשרד המטהר והתעשייה. מבני דברים בשאלת המנייתו למקומו הטבעי. זהו מכון מעניין העושה עבודה חשובה ומשרת יפה את התעשייה.

נשאלה שאלה בקשר לכפילות הפעולות צאצאל מחלקת ההתיישבות, הממשלה והקרן הקיימת. לכך יש סיבות היסטוריות. הסוכנות היהודית משתמשת בכספי קרן-היסוד, העוטקת באיטוף כספים טיהרות הגולה. זהו ענין של ההנהלה הציונית והסוכנות היהודית. מסתבר שאין חיכוכים בין הרשויות השונות. מבחינה תקציבית - הדברים ברורים. מבחינת הפונקציות - יש צוות הדרכה של הסוכנות היהודית, וזוהי ההדרכה של מחלקת ההתיישבות שונה מזה של משרד החקלאות. החומר המנוסח בהתיישבות החדשה מחייב הדרכה חברתית וגם הדרכה מסקית - וזו מרוכזת בכל מסק ומסק. לא כן הטעם במשרד החקלאות, שם ההדרכה היא נודדת ומפוצלת יותר למקצועות.

הגיבוי רעיון של תיאום ואיחוד בשטח ההדרכה. לשם כך נוסד המרכז המשותף להדרכה שעוסק קודם כל בהכשרת מדריכים. כדי שההדרכה תהיה מבחינה מקצועית אחידה - מתבצעת פעולה מתמדת של קורסים, סמינרים וימי עיון. המרכז להדרכה עוסק בהוצאת חומר הדרכתי, הרצאת במשקים וכדומה.

נוסף לכך עשינו נסיון של הדרכה אחידה טריטוריאלית, לפי שעה באזור אחד - רחובות. תוצאות הנסיון הזה תלמדנו אותנו לגבי אפשרויות האחדת ההדרכה במרוצת הזמן. זה באשר להדרכה.

אשר לטיפול התקציבי - הרי מחלקת ההתיישבות מטפלת במסק עד אשר נקבע תקציב ביטונו. משמקבע הדבר - מתחיל לטפל במסק משרד החקלאות.

אשר לבעיית הייעור - הרי היתה מחלקה מטלתית בחקופת המנדט וכן פעלה אז הקרן הקיימת. כיום שתי הרשויות הללו עוסקות בייעור. לגבי הכשרת קרקע וייעור - יש דין ודברים על האחידה.

(המסק הישיבה רשמה ע.ע.)

ע.ע.

(המשך דברי שר החקלאות ק. לוז)

חלוקת החקציב להתיישבות חדשה וחזיקה:

ההקצבה להתיישבות החדשה מחולקת ל-2 סכומים: 1) הלייאה לתוכנית היהודים שכולה מיועדת להתיישבות החדשה; 2) שיכון. כבר אמרתי שהחקציב לשיכון נמצא בחקציב משרד החקלאות רק באופן טכני. בחקציב לשיכון יש סכום המיועד להתיישבות החזיקה במסגרת ספערל הוטכון לבנין ל-600 יחידות, בערך. יתכן שצריך היה לעמיד לחור את הסכום הזה, אם כי המשקיים האלה קלטו בתוכם עולים חדשים ואפשר לראות זאת כשיכון להתיישבות חדשה.

י. ספיר:

האם אפשר לקבל מושג כמה עולים חדשים נקלטו בהתיישבות החזיקה במשך תקופה מסויימת?

שר החקלאות ק. לוז:

אפשר לקבל מושג כמה אנשים נוספו להתיישבות החזיקה, ספיר שאין מציינים במהזן כי האנשים שנוספו הם עולים חדשים. בישוב שבו אני גר נוספו 10 משפחות של עולים חדשים ל-120 משפחות וחזיקות, אולם יש ישובים שנוסף אליהם מספר גדול יותר.

שאלו על סיכויי הפיתוח בערבה והאם כדאי עוד לספל בזה. כדאי וכדאי! לעח עתה הגענו סוחלט גידול החמרים. ישנה הצלחה בגידול ריסונים ובמקומות מסויימים גם מספוא וירקות. הטיפול בבעית השטפונות הוכחד בהצלחה. עוד לא החיאשנו משום דבר, על כל פנים, העניינים אינם מחבררים במשך זמן. לעח עתה לנו ממשיכים בכל החקרים.

הצלחת האגמים: האגמים הגדולים הצליחו

ומנצלים את המים של בית נטופה, אגם איילון, אגם כפר ירוחם ואגם כפר-ברוך. האגם בעין-כרם סעון היטוננים מחויימים לא גדולים. ישנם אגמים שהמים בהם כחלחלים, אולם אין זאת אומרת כי המים הלכו לאיבוד, כי בטקום שהמים יפנו לים, מוטב לחפוט אותם אף אם יחלחלו ועי"כ יעשירו את מי התהום.

י. ספיר:

שר החקלאות ק. לוז:

מחקר מי התהום מבוצע לאורך החוף ברוחב מסויים, והוא מתבסס על מידת ירידת מפלט המים. מדי שנה יש חצפיות קבועות לאורך כל החוף. בכמה מקומות ירידת מפלט המים הגיעה למידה כזאת שצפויה חזירה מי הים, ואז הבאר הולכת לאיבוד לפחות לתקופת דור אחד, על יחוד חקירות אלה פועל מינהל המים כאשר הוא מסאר או אוטר קידוחים. בכל מקרה של איחור רשאי בעל הבאר לערער בפני שר-החקלאות והוא מטנה ועדת מומחים לבדיקת הבעיה.

י. ספיר:

האם אין מקורות מים אשר גילינו, אולי בעוסק אחר ובזרמים אחרים.

שר החקלאות ק. לוז:

יחכן, המחלקה ההידרולוגית מטפלת בדבר. לכל באר יש זיק במחלקה זו. מדי שנה נבדק מפלט המים, יחכן שיש זרמי מים אשר גילינו, אולם השפעות איננה ניכרת באיחת המקומות שמפלט המים ירד במידה מסכנת. כמובן שמששיכים בקידוחים.

טעיף הגברה הייצור החקלאי הוקטן מ-3
 חיבות: המון החזור הוקטן ב-1,500,000 ל"י. ההקטנות בענף הדיג
 הוקטנו ב-700,000 ל"י וטעיף פירות החולה הוקטן ב-900,000 ל"י. זוהי
 הנטרת החקלאית הנקבעת.

אשר לחיכויי הייצור החקלאי וזיוקו,
 יהיו תונה מטעיה, ירקוח, כמחוא גידולית מעשייתיים נוסף לרפת וללול.
 המחקר שעשינו מראה שלא יהיו תונה עומית ברוב גידולי הירקות, בהגדלת
 הייצור מוכא בחשבון גידול האוכלוסיה ב-100,000 איש.

מסקי העזר מביאים עזר רב, כלגוד ערכם
 החינוכי. אין פיגורית בחשלות ההלוואות למסקי עזר.

י. טפיר: כמה מאלה שקיבלו הלוואות למסקי עזר
 נשארו בהם?

שר החקלאות ק. לבנו: כמעט כולם.

י. טפיר: מהו ערך הייצור של מסק עזר במשך שנה?

שר החקלאות ק. לבנו: קשה מאוד לחשב זאת.

נשאלתי על היקף מטעי ההדר ומכנת
 הכוונקולטורה. חכמינו להגיע במשך 5 שנים ל-300,000 דונם הדרים. כיום
 ישנם 213,000 דונם הדרים נטועים, יזה הרבה פחות, באופן יחסי, כאשר היה
 למסק היהודי בתקופת המנדאט. אני מכור ששטחי ההדרים תפסו או כ-40% מכל
 שטחי השליחין - היו 300,000 דונם מטעים בארץ-ישראל המנדאטורית כולה,
 אולם היבול עכשיו הוא גדול יותר.

אני רוצה לציין כי ייצוא ההדרים שלנו
 לאנגליה ירד מאוד, בעוד שבחוקפת המנדאט מכרנו לאנגליה 8-9 מיליון חיבות,
 עכשיו אנו מוכרים 3-4 מיליון חיבות, אין לגידולי ההדר שלנו צורך מכריע
 במסחר העולמי, גם אם מחיר הדרינו בשווקים העולמיים ירד, אם הוא לא
 ירד למטה מהרנסביליות, הענף הזה בכל זאת נדאי, כי הוא נותן מעטוקה רבה.

אשר למכנת המונקולטורה, יש לנו עכשיו
 327,000 דונם מטעים אחרים, מזה 130,000 דונם זיחים, ועוד המטע הולך
 ומתרחב. אנו מבירים שבמה ענפים נגיע למצב שלא יהיה יותר צורך בעידוד
 ויהיה אפילו צורך ברגולציה, למשל, תפוחי-עץ, ישנם 20,000 דונם מטעים
 של תפוחי עץ, אטם 7000 דונם ככה פנימים.

נשאלתי מה הן ההשקיות של משרד החקלאות
 בפיתוח המרעה הטבעי ומה הן ההלוואות למטרה זו. משרד החקלאות נותן את
 התכשרה הראשונית של המרעה, המיפול בשטח הוא על השבון בעל חלקת המרעה,
 והוא מקבל את הכסף הדרוש בהלוואה.

אשר למינהל המים הארצי, ב"דברי ההסבר"
 ישנו פירוט על מפעל המים הארצי ועל העבודות שחבוצענה השנה. אשר לבעלות
 משרדי אינו מספל בזה, הטעיף הזה הועמד בחקציה מטעיף בני עצמו מטעמים
 פוליטיים, לא רצו לפאל את הטעיף בין ה"ל"ל"מקורות", אבל מעשה מספל
 קזה משרד החקלאות ע"י מינהל המים.

27.3.57

לשטח ההשקעה הפרוטנציאלי, אם יש לנו מיליארד ו-900 מיליון קוב מים, יש להניח שזה יספיק ל-3 מיליון דונם, בערך.

בעיניי ההשקעה בגליל החחון היא קשה, מפני שהמים יעלו ביוקר, ישנן בעניין זה שתי חכמיות: 1. מאגם כפר ברנן; 2. מכרות, כנראה שהחלטה היסוד על כנרת, אנו מקווים להחזיר לעבוד עוד השנה.

בנוגע לשיטתו בעל שמעדיים בהט פלחה, כאשר יהיו מים, חהיה החישוב. בגלל הבצורת שהייתה לפני שנתיים, הסתלקו משקים רבים מעיבוד האדמות. משרד החקלאות מעבד בעצמו 60,000-70,000 דונם, כדי לא להשאיר את האדמה בלתי מעורבת. בשנה שעברה עשינו זאת בשותפות עם החכרות "עמיר" ו"הרצליה". השנה הן הסתלקו ובכנסו לשותפות ארגוני הקניות האיזוריים. בשנה שעברה קיבלנו יכול יפה מאוד, ואנו מקווים שגם השנה נקבל יכול יפה.

מחירי המים עולים, מכיון שהוצאות עולות, ישנה טובסידיה למים - חעריף החשכל למים הוא הזול ביותר. הממשלה מחשבת ריבית רק על מחצית טכום ההלוואות שהיא נוחנת ל"מקורות". בשנה שעברה ניהנו טובסידיות למים בסך 7/4 מיליון ל"י ע"י הטובנות היהודית ו-600,000 ל"י ע"י הממשלה. הטובסידיה ניתנה רק למפעלים החשובים, לגבי הטובסידיה שחינחן השנה עוד יחקימו דיון.

ש. דיין: האם נכון ש"מקורות" כבר טעלה את מחירי המים?

שר החקלאות ק. לונ: המיכנות ביטלה את הטובסידיה שלה, ועל-כן עלו המחירים.

ז. סרניאב: מה ההבדל בין המחיר המינימלי והמקסימלי של המים?

שר החקלאות ק. לונ: כל איזור המקבל מים ממפעל מסויים, משלם את מחיר אותו מפעל. אין קוטגה בין

המפעלים, יש היטל מסויים, לא בתוקף חוק, שהמפעלים הזולים הטכיומו לשל על עצמם מוצגים הטוב, אשר משמש להוזלת מחיר המים של המפעלים היקרים. ההנחה בריבית שנותנת הממשלה להלוואותיה וכן הטובסידיה הן לזכות המפעלים היקרים.

הכר הכנסת דיין דרש טובסידיה לגרעינים בשביל הלול מחוך נימוק שהממשלה ניתנת למוכנות היהודית לירה וחצי בער דולר. אין כל טמיכות פרשיות בין שני הדברים האלה. למעשה, ההתישבות החדשה הייתה צריכה להיות כולה על חשבון הטובנות היהודית, אך הממשלה מזרימה סכומים ניכרים משלה - השיכון כולו הוא על חשבון הממשלה.

בודאי שמגבילים את הטובסידיה לשטחים מסויים, כאשר אין טעה לגדל שטחים שיודעים מראש כי חלק מהיכול ייזרק. אנו נוחנים טובסידיה רק למשקים החלשים ביותר של ההתישבות החדשה, והיא מוגבלת ל-6000 דונם.

אשר למטעי התרומה במשקים, בהתישבות החדשה ישנו כ-40,000 דונם, אנו חושבים שצריך להגדיל את שטח מטעי התרומה.

מרחיביות מאוד את שטח מטעי האשכולות.

במשך שנה ייתכנו נגיע לפחות ל-30,000 דונם.

חבר הכנסת דיין אמר, כי באחר שגילו

בגידולי הכיחנה מזיק, אי-אפשר להסתמך על גידול זה וצריך לתמוך פרה לכל מחיטב, אינני מתנגד לכך, אולם זה שייך לפעולות המחלקה להתישבות. אני בטוח שנתגבר גם על המזיק הזה וענף הכיחנה יהיה אחד הענפים החשובים ביותר של המסק הישראלי.

אני עובר לשאלות חבר הכנסת בהיר.

בקשר לגזקי גידולי הכיחנה, ההתישבות החדשה מטבלח את כל המיצוי כהענקה. ההתישבות התיקה מקבלת את המכיס הראשון של המיצוי כהליוואה ואת המכיס הנותר כהענקה, ועי"ז מי שנוגע בחוזה מקבל את המיצוי כהליוואה, ומי שנוגע יותר מקבל חלק כהליוואה וחלק כהענקה.

סדוע סופיעה טובסידיה זו בתקציב הפיתוח?

א. בהיר:

הטובסידיה ניתנה מתקציב הפיתוח הזוט והיא ניתנת בעד העבר, בשעה שמעוף הטובסידיות /מיועד לעתיד, וכן היא מיועדת לפיתוח ענף הכיחנה.

שר החקלאות ק. לונז:
בתקציב הרגיל

בקשר להרחבת שטחי ההסקאה למטעים, עוכרו

שתי חכניות באופן בלתי חלוי אחת בשניה, של משרד החקלאות והטובסידיות. החכניות הללו מסתכמות במכיס של 22 מיליון ל"י, בערך, אולם מכיון שיש חלקים הופפים בשתי החכניות, הסלנו על המרכז המשותף לחכנות לאחד את החכניות האלה לחכנית אחת, ואני חושב שהיא מסתכמת ב-12-10 מיליון ל"י. עינני יודע אם הביצוע יהיה השנה, ולכן לא אצנה על ההכנסות וימי העבודה - המרכז המשותף יגדיר זאת במדויק בחכניתו.

האם כדאי לרשח את כל היטח באותה כמות

הכיס שישנה? - אני חושב שכדאי, ואני עושים זאת, ועי"כ אני נוהגים אפירות לעיבוד משק עזר לפלחה.

אשר לחכנית לייצוא חקלאי, יש לנו שתי

חכניות: האחת שלא חררוש הקצבה מיוחדת ואשר מסתכמת בייצוא של למעלה מ-5 מיליון דולר. בוסף לכך ישנה חכנית לייצוא ירקות שונים, אשר חררוש טובסידיה מיוחדת - המדובר בייצוא של 7/2 מיליון דולר. השנה היה כל הייצוא, מחוץ להדרים, כ-37/2 מיליון דולר.

כמה טובסידיה יצטרכו לתח בעד ייצוא ירקות ב-7/2 מיליון דולר?

א. בהיר:

הטובסידיה לדולר מוסף היא לירה וחצי. אנו מבורים שצריך בכל-זאת לבצע את

שר החקלאות ק. לונז:

הנסיון הזה על מנת לרכוש שווקים.

אשר לשאלות חבר-הכנסת בהיר, לא הוסיק

7/4 מיליארד ל"י בפיתוח החקלאות, אבל המכוס הוא גדול. מטבעו של הפיתוח החקלאי שהוא איננו עינה באותה שנה, הייצור החקלאי עלה בשנה האחרונה ב-80%, הישג ששום ענף לא הגיע אליו, ופירוש הדבר שההסקאה היא פרודוקטיבית.

אשר ליישובי החר, מדובר על שטח הנמצא

דרומית מערבית לירושלים והנקרא בשם סדולם.

אינני רוצה לענות על השאלה באיזו מידה רציונאלי קיצוץ התקציב הרגיל, כי אחת דגיה על כן רבות.

מקרה לבנק החקלאות, ב"דברי ההסבר" יש פרק מיוחד על כך, שבו יש פירוט על החכומים שהושקעו ועל טכום ההלוואות שאושרו על ידי הבנק.

חוק התקציב הבינאי לשנת 1957/58, תשי"ז - 1957

היו"ר י. גורני: חלק מחברי הועדה סבור, כי צריך לאשר תקציב בינאי לשכועים, וחלק סבור שאין לאשר תקציב בינאים ל-2-3 חדשים, ואני חושב שאין יותר על מה לדון.

י. בדר: סתהלכות שמועות כאילו חברי האופוזיציה מנהלים אובסטרקציה בועדה זו, לדעתי, לא רק שלא עושים זאת, אלא להיפך, חתח לחץ הרוב, בניגוד לרצונם, מיוזמים חברי האופוזיציה בועדה על זכויות אלמנטריות ובזה פוגעים בחובתם.

אסנה 14 יום הם החלק ה-24 של השנה, אולם אינני מבין למה מציעים לאשר חלק ה-24 של התקציב השנתי, כי המ"כורח, למשל, איננה אריכה להיות כלולה בזה. אם המשכורת לחודש מרץ משלמים מתקציב 1956/7 זאת המשכורת לחודש אפריל אין משלמים לפני ה-10 במאי. הייתי מבין לו היו מבקשים לאשר תקציב בינאים בחכום של 35 מיליון ל"י מבלי לפרט.

היו"ר י. גורני: אין רשות להעתיק את העובדים אם אין מבטיחים את המשכורת, ואז צריך לשלוח להם הודעות פיטורים במועד.

מר קיסרון: הייתי מבין את הערת חבר הכנסת בדר אילו בטעיף 1 של החוק היה כחוב, כי הממשלה חייבת להוציא בחקופה האמורה את התרות הנקוב, אולם כחוב שהממשלה רשאית להוציא, ופירוש הדבר כי הסמכות שיש לממשלה בטעיף 1 של החוק לא חנוצל לגבי תקציב המשכורת, והיא איננה רשאית להשתמש בכסף זה למטרה אחרת, היא רשאית להשתמש בתקציב לפי הפרויטים שנקבעו. ולכן נכון עיינו שניסחנו את החוק כפי שניסחנו, כדי לנבוע שהמשכורת מובטחת.

היו"ר י. גורני: האם אסור לממשלה להעתיק עובדים אם לא מובטח התקציב הדרוש?

מר קיסרון: מבחינה משפטית לא, כי היא יכולה לשלם מכיסה היא, אולם מבחינה מעשית - כן.

י. בדר: מכיון שהממשלה איננה זקוקה לאישורנו אם טעיף המשכורת, מכיון שהיא לא חוציא אחר, אני מציע להקטין את תקציב הבינאים בטכום הדרוש לחלונת המשכורת, כי יש אפשרות של העברה מטעיף למעיף, מפרט לפרט.

קיסרון: לגבי תקציב הבינאים אין סמכות להעביר מטעיף למעיף.

כדי להימנע מחישובי הכסבירוח, אני מציע להקמין את הקציב הביניים ב-5 מיליון ל"י.

י. בדר:

אני מציע לאשר קציב ביניים ל-3 חדשים ולהגדיל את הרזרבה ל-20 מיליון ל"י.

י. ספיר:

אח הצעה חבר הכנסת ספיר לא נתקבל, אני רואה את הצעה כאלטרנטיבית.

י. בדר:

הצעה ח"כ ספיר לאשר קציב ביניים ל-3 חדשים - לא נתקבלה.

ההצעה לאשר קציב ביניים לשנתיים - נתקבלה.

הצעה ח"כ בדר להקמין את קציב הביניים ב-5 מיליון ל"י - לא נתקבלה.

קציב הביניים, כפי שהוצע ע"י הפסלה,

נתקבל

סעיף 2:

בסעיף 2 (2) נאמר, כי יור האוצר רשאי, בהודעה לוועדה, לקבוע את מסרות הקציב, אך לא נאמר לאיזו ועדה.

י. ספיר:

הוחלט לכתוב במקום המלים: "בהודעה לוועדה" את המלים: "בהודעה לוועדה הכספית".

הצעה חבר-הכנסת בדר להקמין את קציב הביניים ב-5 מיליון ל"י - לא נתקבלה.

הצעה ח"כ ספיר לטבוע קציב ביניים כסכום של 210.498.000 ל"י - לא נתקבלה.

י. ספיר:

אני מציע לכתוב בסעיף-קטן (2) במקום המלים "בהודעה לוועדה הכספית" את המלים: "באישור ועדה הכספית".

הצעה ח"כ ספיר - לא נתקבלה.

סעיף 2, עם התיקון למעיף-קטן (2), נתקבל

סעיף 3:

למען הדיוק, אני מציע להוסיף אחרי המלים: "הקופה נאסרה" את המלים: "באותו מעיף".

י. קיסרוב:

ההצעה נתקבלה

י. בדר:
אני מציע להוסיף פתיק בין הכלה "הנוסף"
לבין הכלה "במידה", אחרת יש מקום לפירוט
שהטלים "במידה שיחקבלו" סכומים רק לחוספת השלישית.

ההצעה נחקבלה.

סעיף 3 - אושר.

סעיף 4 - אושר.

סעיף 5:

י. בדר:
אני מציע למחוק את הסעיף. החוק אינו כל-
כך ארוך שאי-אפשר לפרסמו לפני ה-1 לאפריל.

פר. קיטרון:
הסעיף הזה מופיע בכל החוקים הקשורים בחזרין
באוח, מחייבים, בין אם זה ניחן לפרסום באוח
חזרין, ובין אם אינו ניחן לפרסום/חזרין.

י. בדר:
מטרת הצעה היא שהחוק לא יהיה רטרואקטיבי.
אני רוצה לחייב את הממשלה לפרסמו בזמן.

הצעה ח'כ בדר למחוק את סעיף 5 - לא נחקבלה

סעיף 5 - אושר.

י. פורנר:
אין ספק שלפי הפרקטיקה של ועדת הכנסת,
שינוי בחזרין הוא שינוי הדורש דיון מחדש,
אולם אינני מציע זאת משתי סיבות: 1. אינני רוצה להפריע לעבודתה החקינה
של הוועדה והכנסת; 2. מפני שהיועץ המשפטי אומר שיכול להיות ספק, ולא הייתי
רוצה להשתמש ברוב כדי להכריע בשאלה משפטית.

העברות מסעיף למעיף בחקציב הכנסת לשנת 1956/7:

הנו"ר י. גורני: (קורא את מחבב מזכיר הכנסת).

העברות מסעיף למעיף בחקציב הכנסת
לשנת 1956/57 - אושרו.

הנו"ר י. גורני:
נחברר שיש לאשר את חוק מקדמת הבטחון
לא יאוחר מ-31 במרץ, ועל כן נצטרך לקיים
עליו את הדיון מחר, על מנת שנוכל להביאו בו ביום לאישור הכנסת.

(הישיבה נועלה בשעה 13.30)